

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

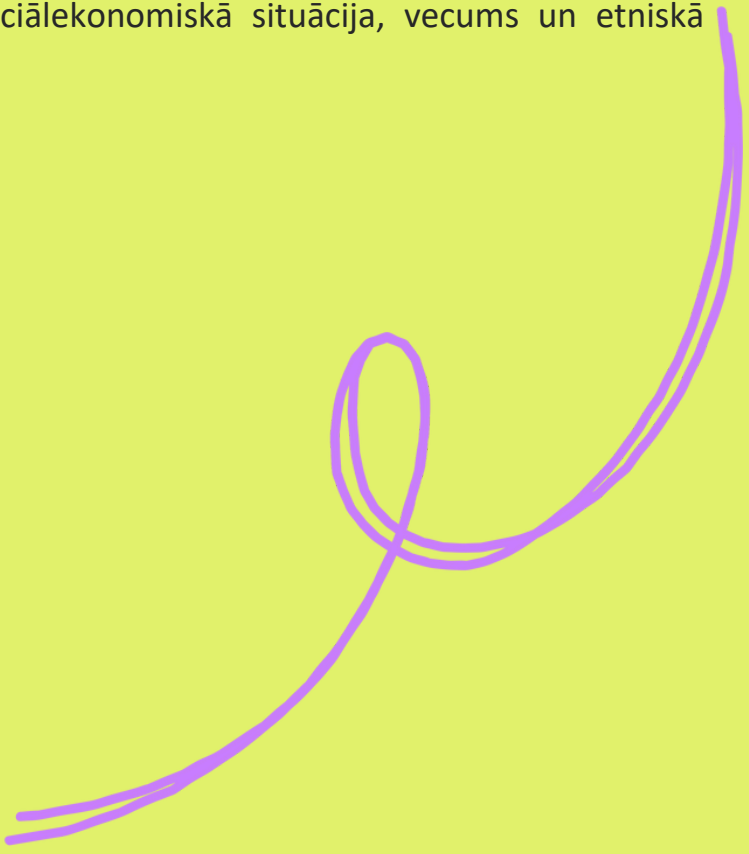
ap r ī l i s 2025

Latvijā :

- Spēkā stājušies **Civilprocesa likuma grozījumi**, kas veicinās iedzīvotāju piekļuvi tiesu sistēmai, stiprinot taisnīgumu un tiesiskumu. Grozījumi likumā paredz efektīvāku pagaidu aizsardzību pret vardarbību un taisnīgāku tiesāšanās izdevumu noteikšanu ģimeņu strīdos, atvieglos valsts nodevu aprēķināšanas kārtību, kā arī izmaiņas pilnveidos piespiedu izpildīšanas brīdinājuma kārtību, padarot to ātrāku un vienkāršāku.
- Tiesībsargs ir sagatavojis **video lekciju par seksuālo uzmākšanos jeb NĒ=NĒ**. Tāpat Tiesībsargs 2025. gada maijā organizē bezmaksas tiešsaistes lekcijas mērķa grupām: 7. maijā – Latvijas augstskolu docētājiem, darbiniekiem un studentiem, 14. maijā – skolu un profesionālo izglītības iestāžu vadībai un pedagogiem, 21. maijā – valsts pārvaldes iestāžu darbiniekiem, bet 28. maijā – pašvaldību iestāžu darbiniekiem. Mācībām jāreģistrējas **iepriekš**.
- Saeimas Analītiskais dienests sagatavojis **apkopojumu par dažādu valstu praksi** attiecībā uz normatīvo regulējumu par psiholoģiskās un emocionālās vardabrības pret sievieti un vardarbības ģimenē novēršanu.
- Centrālās statistikas pārvaldes provizoriskie aprēķini liecina, ka **sieviešu un vīriešu vidējā stundas atalgojuma atšķirība** pēdējo četru gadu laikā ir pakāpeniski mazinājusies, un 2024. gadā tā ir sarukusi līdz 13,9%.

- Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls **izsludina pieteikšanos 2025. gada Balvai Sieviete – līderei** un aicina līdz 29. maijam izvirzīt kandidātes, kuras ar savu darbu iedvesmo, stiprina sabiedrību un veicina pozitīvas pārmaiņas. Balvas mērķis ir godināt sievietes, kuras 2024. gadā devušas nozīmīgu ieguldījumu šādās jomās: sieviešu līdzdalības un pārstāvniecības veicināšana, sieviešu tiesību aizsardzība, sieviešu ekonomiskā stāvokļa uzlabošana, veselības veicināšana, sabiedrības izglītošana un digitālās prasmes celšana, aktīvs darbs diasporā, sabiedrības integrācija, atbalsts Ukrainai un tās civiliedzīvotājiem, citu sabiedrībai un sievietēm nozīmīgu jautājumu risināšana.
- Eiropas Investīciju bankas **dati liecina**, ka Latvijā, salīdzinājumā ar citām Eiropas Savienības valstīm, visvairāk ir tādu uzņēmumu, kur vismaz 40% augstākā līmeņa vadībā ir sievietes. Lielākais sieviešu īpatsvars gan darbinieku, gan vadības līmenī ir uzņēmumos, kas pārstāv tādas nozares kā mazumtirdzniecība, lauksaimniecība un nekustamie īpašumi.
- Lai veicinātu sabiedrības un speciālistu vienotu izpratni par dažādiem vardarbības veidiem un to novēršanu, Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijā tika diskutēts par šajā kontekstā plaši lietotu terminu un tā atbilstošāko lietojumu latviešu valodā. **Ievilināšana** (eng. grooming) – ilgstošs, mērķtiecīgs un manipulatīvs process klātienē vai tiešsaistē, kurā ievilinātājs pakāpeniski izveido ar bērnu vai jauniem emocionālu saikni un panāk uzticēšanos ļaunprātīgu mērķu sasniegšanai (tai skaitā seksuālai izmantošanai). Lai veicinātu nozares speciālistu un sabiedrības izpratni par ievilināšanu, tās riskiem, sekām un pieaugušā lomu vardarbības risku mazināšanā, **Labklājības ministrija ir izstrādājusi informatīvu materiālu**.
- Neatkarīgā teātra trupa Kvadrifons ir sagatavojusi **interaktīvu izrādi skolēniem “Viss, kas nav saskatāms”**. Izrādes pamatā ir zviedru rakstnieces Katarīnas fon Brēdovas grāmata ar tādu pašu nosaukumu. Tas ir spēcīgs stāsts par draudzību un izstumtību, par noslēpumiem un uzdrošināšanos būt pašam, bet galvenokārt - par mobingu skolā. Izrāde mudina aizdomāties par cilvēcīgu attieksmi kolektīvā, savstarpēju cieņu un iecietību, kā arī mobīgo iemesliem un nodarītajām traumām .
- Galerijā "Asni", Rīgā tika izstādīts Sabīnes Verneris doktorantūras **diplomdarbs “Sieviete - monstri”**, kurā māksliniece aicina uz sarunu par sengrieķu kultūras mantojumu no sava, sievietes-mākslinieces, skatupunkta.

E i r o p ā :

- Somijas Dzimumu līdztiesības padome sadarbībā ar Ziemeļvalstu Ministru padomi un vīriešu organizāciju apvienību Somijā organizē vebināru sēriju par vīriešiem un maskulinitāti - no krīzes un pārmaiņām uz iespējošanu. Youtube platformā ir pieejams 1.vebināra ieraksts.
 - Saskaņā ar 2024. gada 14. maijā spēkā stājušos Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums apkopot administratīvos datus, pamatojoties uz vienotiem standartiem, kurus izstrādā Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE). Lai sniegtu ieskatu par esošo situāciju datu pieejamībā un salīdzināmībā, EIGE ir sagatavojusi dalībvalstu profilus, kas ļauj labāk saprast esošo situāciju un risināmos jautājumus datu apkopošanā nākotnē.
 - Starptautiskajos pētījumos ir atrodami dažādi skaidrojumi un izpratne par vardarbību, kura veikta goda vārdā (eng. honor-based violence), kāpēc tā notiek un kā izpaužas šie vardarbības veidi. Zviedrijas valdības uzdevumā, Zviedrijas Dzimumu līdztiesības aģentūra sadarbībā ar Zviedrijas Dzimumu pētījumu sekretariātu Gēteborgas Universitātē ir veikuši apjomīgu izpēti par šo jautājumu dažādos starptautiskajos pētījumos. Dažādie starptautiskie pētījumi par vardarbību goda vārdā liecina, ka sievietes un meitenes ir galvenie upuri un to sasaiste ar vēl kādiem diskriminācijas aspektiem ietekmē viņu neaizsargātību un vardarbības iedarbības risku. Pētījumā galvenokārt aprakstītās dimensijas ir sociālekonomiskā situācija, vecums un etniskā piederība sasaistē ar dzimumu.
-

P a s a u l ē :

- Pēdējā gada laikā bruņotajos konfliktos bojā gājušo sieviešu īpatsvars ir dubultojies, veidojot 40 procentus no visiem bojā gājušajiem civiliedzīvotājiem. Šādu ainu parāda **ANO Dzimumu līdztiesības veicināšanas aģentūras veiktais apkopojums**. Šobrīd konfliktu skartajās teritorijās dzīvo vairāk nekā 600 miljoni sieviešu un meiteņu, kas ir par 50 procentiem vairāk nekā 2017. gadā. Bēgšana no kara konfliktu skartajām zonām, piedzīvotajām represijām būtiski ietekmē sieviešu mentālo veselību. Aptuveni 1 no 5 cilvēkiem turpmāk attīstīsies ilgstoši psihiskās veselības traucējumi, piemēram, depresija, trauksme, pēctraumatiskā stresa traucējumi (PTSD), bipolāri traucējumi vai šizofrēnija. Valstīs ar augstiem ienākumiem uz katriem 100 000 cilvēkiem ir vairāk nekā 70 psihiskās veselības darbinieku, savukārt valstīs ar zemiem ienākumiem šis skaitlis samazinās līdz mazāk nekā vienam.
- Lai gan uzņēmumiem ir jāveic sistēmiskas pārmaiņas, sievietes var individuāli palielināt savu “pieredzes kapitālu” un pielāgoties mainīgajam darba tirgum. Stratēģiska pieeja karjerai, pastāvīga mācīšanās un tehnoloģiju apguve ir ceļš uz panākumiem laikā, kad vecie modeļi vairs nestrādā. **McKinsey&Company padziļināti analizē** dzimumu nevienlīdzību karjeras attīstībā, īpaši pievēršoties tam, kā un kāpēc sievietes bieži atpaliek no saviem vīriešu kolēģiem, neskatoties uz līdzvērtīgu vai pat labāku izglītību un darba motivāciju.

